

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

https://sqe.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/08/Brief_distance_learning_SQE_SURGe_30.08.2022.pdf (дата звернення 20.04.2023 р.)

2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2002.

4. Коханська Т.В., Ключникова Н.В. Переваги та недоліки дистанційної освіти в умовах розвитку інформаційних технологій та телекомунікацій. Днепропетровск, 2013. [Електронний ресурс]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/48405756.pdf> (дата звернення 20.04.2023 р.)

УДК [159.922.7:159.928]:316.62

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Коренко Денис, здобувач ОС«бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: Дзеджера О.В., старший викладач.

Постановка проблеми: В сучасному світі для взаємодії з обдарованими дітьми психологам та педагогам важливо знати про особливості їх поведінки. Саме виявлення дітей з обдарованістю та розвиток у них здібностей до яких у людини є певні задатки є умовою для розкриття та розвитку особистості. Тому, важливо виявити обдарованість дітей якомога раніше, щоб їх можна було розвинути оптимальніше.

Мета дослідження: Здійснити теоретичний аналіз психологічних особливостей поведінки обдарованих дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження: В наш час як і раніше для багатьох батьків, вчителів та дітей обдарованість все ще залишається загадкою. Для суспільства не так важливі наукові підстави обдарованості, як її реальні прояви, методи взаємодії з обдарованими дітьми для розвитку цієї особливості та способи реалізації її в подальшому житті. Турбота про обдарованих дітей є дуже важливою, бо саме вона допоможе розвитку культури та науки в майбутньому. Зараз можна почути думку, що обдаровані діти не сильно потребують нашої допомоги і можуть розвивати свої здібності самі. Але це зовсім не так, обдаровані діти в силу своїх особливостей ці діти особливо чутливі до оцінки їх діяльності.

У психологічній літературі можна визначити в основному декілька аспектів обдарованості. Першим аспектом обдарованості є обдарованість вроджена або ще як її називають «актуальна» та набута — «потенційна».

Вроджена («актуальна») обдарованість — це особливий стан індивіда, який характеризується насамперед активністю, швидкістю сприймання і переробки інформації, пошукової поведінки водночас із сильною індивідуалізацією (спеціалізацією) цих процесів бо здібні інакше відображають світ, його логіку та ін. Спеціалісти до цього аспекту обдарованості включають й природні здібності.

Багато відомих вчених, музик, художників, письменників проявляли свої видатні здібності ще в дитячі роки. Усім відомі яскраві творчі досягнення маленького В.-А. Моцарта, видатні здобутки у дитинстві Ф. Гальтона, В. Гюго.

Набутою або «потенційною» називається така обдарованість, яка проявилася в певній галузі науки у дорослому віці.

Обдарованість поділяється на загальну як «універсальну здібність» (здібності до усього) та спеціальну. Більшість дослідників впевнені в тому, що обдарованість — інтеграційна (сумарна) особистісна властивість. Інакше кажучи, якщо людина обдарована, то вона здатна досягати успіхів у багатьох галузях. Ця обдарованість називається загальною.

Спеціальна обдарованість, тобто обдарованість в одній сфері діяльності, яка завжди придатна до якогось типу обдарованості

Обдаровані діти – це ті, «хто завдяки своїм вродженим видатним здібностям можуть демонструвати високі результати». Термін «видатні здібності» відноситься до загальних інтелектуальних здібностей, визначеної академічної здібності, лідерських якостей, здібностей до образотворчого або виконавського мистецтва, творчого мислення або спортивних здібностей.

О. Кульчицька трактує обдарованість як “більш високий рівень досягнень даної дитини в якій-небудь діяльності в порівнянні з іншими людьми”

Більшість обдарованих дітей проявляють більш високий рівень зосередження й обсягу пам'яті. Немає стандарту обдарованості, оскільки певні таланти й соціальне середовище сприяють розвитку різних типів особистості. Типи досягнень також різняться. Відмінності між обдарованими дітьми можна виявити, просто зібравши їх у групу. Деякі з них дуже сильні в одній темі та слабкі в інших. Обдарований математик може бути середнім читачем, обдарований митець може бути слабким математиком, а в дитини, яка почала рано читати, може бути відсутня здатність організувати час і заняття.

Такі діти критично відносяться не лише до себе але й до всього, що їх оточує. Саме через це педагоги, що планують працювати з обдарованими дітьми мають бути терпимі до будь-якої критики.

Цим дітям особливо складно бути конформістами, особливо якщо існуючі правила та норми йдуть врозріз з їх інтересами, для них не існує пояснення – “Так прийнято”. Також варто пам'ятати, що обдаровані діти часто ставлять цілі, які на цей час не є реалістичними і це може викликати в них емоційний розлад. Такі діти часто можуть проявляти нетерпимість до інших, менш обдарованих дітей.

В наш час існує безліч способів виявлення таких дітей та допомоги їм у реалізації своїх здібностей.

Однак попри все це проблема діагностики й розвитку високо обдарованих і талановитих дітей на всіх етапах їхнього навчання, проблема розуміння дітьми своєї обдарованості й особистої відповідальності за творчу самореалізацію, проблема навчання та всебічного розвитку таких дітей існує.

Над питанням обдарованості дітей вже давно працюють як вітчизняні, так і багато закордонних психологів. Серед них такі відомі особистості як: Дж. Гілфорд. П. Торренс, Ф. Баррон, К. Тейлор. С. Рубінштейн.

Характерною ознакою обдарованих дітей є те, що вони випереджають своїх однолітків в плані розвитку. Також вони більш допитливі ніж їх однолітки, здатні стежити за декількома явищами одночасно, вони активно досліджують навколишнє середовище.

Обдаровані діти дуже винахідливі у вирішенні поставлених завдань, мають чудово розвинену фантазію там почуття гумору. Разом з тим, обдарованим дітям, як правило, бракує емоційного балансу, вони бувають нетерплячі, рвучкі, гіпердинамічні, часто їм властиві перебільшені страхи й підвищена вразливість. Як відмітні риси обдарованих дітей іноді відзначають підвищений енергетичний рівень. Серед багатьох психолого-педагогічних проблем творчої обдарованості дитини в якості пріоритетної можна позначити проблему реалізації творчих потенціалів особистості.

Цю проблему обумовлюють три феномени. По-перше, феномен «зняття» обдарованості мірою дорослішання, коли яскраві здатності виявляються лише віковою особливістю й слабшають із віком. По-друге, феномен особистісної деградації, переродження творчої долі (акцентуація, наркоманія, алкоголізм тощо). По-третє, феномен неповної реалізації творчого потенціалу в силу зовнішніх несприятливих обставин.

До проблем обдарованих дітей можна віднести:

1. Гнучкість і нестандартність мислення, що нерідко може бути джерелом конфліктів з однолітками та вчителями.

2. Агресивність. Обдарованих дітей часто не розуміють ні однолітки ні старші, це може стати причиною переживань, через це такі діти можуть замкнутися в собі, іноді такі діти не хочуть бути вигнанцями і часто вдаються до хитрощів, щоб отримати бажану увагу.

Якщо така тактика не принесе результатів то дитина може відповідати своїм кривдникам всіма способами, навіть завдаючи фізичної болі.

3. Нетерпимість до школи – обумовлено це тим, що обдарованим дітям буває нудно бо програма не адаптована до можливостей таких дітей.

4. Обдаровані діти часто люблять складні ігри, що не схоже на інтереси їх однолітків.

5. Конформізм – такі діти не люблять підлаштовуватися під певні стандарти, особливо, якщо вони йдуть всупереч їхніми.

6. Занурення у філософію - обдаровані діти часто задумуються над речами про які не думають їх однолітки, наприклад: смерть, релігія, потойбічне життя.

7. Невідповідність між фізичним, інтелектуальним і соціальним розвитком. Обдаровані діти часто надають перевагу спілкуванню з дітьми старшого віку. Через це їм часом важко стати лідерами, оскільки вони поступаються останнім у фізичному розвитку.

8. Потяг до досконалості. Для обдарованих дітей характерна внутрішня потреба досконалості. Вони не заспокоюються, не досягнувши вищого рівня.

9. Відчуття незадоволеності. Таке ставлення до самих себе пов'язано з характерним для обдарованих дітей прагненням досягти досконалості в усьому, стати кращими, ніж вони є. Вони дуже критично ставляться до власних досягнень, часто незадоволені ними, звідси і відчуття власної неадекватності й низька самооцінка.

10. Нереалістичні цілі. Обдаровані діти часто ставлять перед собою завищені цілі. Не маючи можливості досягти їх, вони починають переживати. З іншого боку,

Через вищезазначені проблеми обдаровані діти, за рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, входять до «групи ризику» поряд із розумово відсталими, малолітніми порушниками, дітьми алкоголіків, їм необхідні особливі умови для виховання; спеціальні індивідуальні навчальні програми; спеціально підготовлені вчителі; спеціальні школи.

Нажаль в нашій країні поки що недостатня кількість шкіл, в яких могли б навчатися такі діти. Окрім того всі вони працюють на комерційній основі, що ускладнює навчання обдарованих дітей із сімей, які не можуть дозволити собі навчання в такій школі.

Як говорить у своїй роботі Тимченко А. На сьогодні немає комплексної діагностики, яка б дозволила визначити загальну і специфічну обдарованість, схильність дитини до того чи іншого виду творчості. Обдарованість виявляється тільки тоді, коли їй якимось чином вдалося проявити себе і закріпитися. Ще не повністю враховується той факт, що в силу особистісних особливостей обдаровані діти найбільш чутливі до неадекватних оцінок, несправедливих і негативних впливів. У цій галузі є дефіцит знань про особливості поведінки і мислення обдарованих дітей, їх особистісний розвиток і виховання.

Діагностика дитячої обдарованості була та залишається однією з найбільш складних психодіагностичних проблем. Її подальша розробка на теоретичному й психометричному рівнях може дати нам масу нововведень в освітню практику, але на даному етапі розвитку теоретичних уявлень і рівні розробленості психометричних процедур обійтися без складної й відносно тривалої організаційної структури дослідження неможливо.

Висновок: Тема обдарованості є дуже важливою, але на сьогодні вона ще мало вивчена. Є багато технологій для роботи з обдарованими дітьми але головне не забувати, що обдарованим дітям насамперед потрібна любов та увага. Якщо дитина це матиме то вона зможе досягти небачених висот.

Робота педагога з обдарованими дітьми вимагає постійного особистісного росту та постійного оновлювання знань у галузі педагогіки, постійну співпрацю з психологами та батьками обдарованих дітей.

Список використаних джерел

1. Клименюк Ю. М. Обдаровані діти, їх виявлення та діагностика.. *Проблеми освіти: збірник наукових праць*. Спецвипуск. Вінниця-Київ. 2015. С. 46-50.

2. Кульчицька, О. І. Знаходимо обдарованих серед дошкільнят. *Обдарована дитина*. 2007. № 1. С. 45-49.

3. Тимченко А.А. Проблема дитячої обдарованості в сучасній педагогіці: технологічний підхід. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2011. №33. С. 94-96.

УДК 316.65-053.67

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Корчака Фарід, здобувач ОС «магістр» 1 курс РДГУ
спеціальності 053 «Психологія»

Корчакова Наталія, доктор психологічних наук, професор

Постановка проблеми. Національна ідентичність – унікальний конструкт індивідуальної психіки, який визначає позиції особистості щодо своєї національної приналежності та ставлення до всіх процесів, що відбуваються у національній спільноті. Головною ознакою національної ідентичності, є національна свідомість. Структура національної ідентичності складається з когнітивного, конативного та афективного компонентів, що в сукупності виконують наступні функції: пізнавальну, комунікативну, емоційну, компенсаторну, ідеологічну, інструментальну.

Мета повідомлення полягає у розкритті ідеї трансформування національної ідентичності української молоді в умовах війни.

Питання розвитку національної української ідентичності аналізуються у роботах О. Скар [2], Д. Сладкий [3], Л. Співак, Д. Піонтковської [4]. Зокрема у роботі О. Скар виокремлено конструкти, які обумовлюють національне самовизначення сучасних студентів [2]. До таких конструктів віднесено три основні показники: етнокультурну приналежність; позитивні установки до своєї нації; громадянську й особистісну суб'єктність. Перший із цих показників характеризує позитивне ставлення до національних традицій, звичаїв та культури, спадкоємність, знання державної мови і спілкування нею, проживання на території своєї країни. Другий показник об'єднує установочні конструкти щодо своєї нації – любов до батьківщини, гордість історією країни, її людьми, оптимістичний прогноз майбутнього. Третій показник характеризує дії особистості на благо держави та її громадян, прагнення бути зразковим громадянином, патріотом [2].

Як і інші особистісні утворення, національна ідентичність постійно розвивається. Вона не є вродженою характеристикою. Її формування відбувається у процесі соціально-культурного розвитку особистості, під час засвоєння індивідом своєї національної культури, традицій, звичаїв і цінностей, які притаманні певній нації. Основними чинниками розвитку національної ідентичності є: історична територія; спільна мова і культура; економічний стан держави; релігія і фольклор; історична пам'ять; юридичні документи, які визначають закони, права та обов'язки кожного громадянина.

Найбільш значущі зміни у змісті і структурі конструкту відбуваються у юнацькому віці. Саме у цей період особистість має зрілі погляди на життя і свої позиції у загальних процесах. Становлення та розвиток національної ідентичності полідетермінований процес. Особливу роль у формуванні національної свідомості української молоді відіграла військова агресія, яку переживає зараз Україна. Жорстокість, раптовість, трагічність ситуації, руйнівний характер подій привели до різкого перегляду особистісних позицій щодо своєї національної приналежності, власної ролі у соціальних процесах. Як зазначається у роботі О. Зеленої та І. Мірчук, незважаючи на всю трагічність ситуації і умов сьогодення, війна стала причиною змін у світогляді громадян, зокрема молоді, на користь західноєвропейських цінностей. Фактично, для більшості людей, війна допомогла вибудувати чітку і впевнену проукраїнську громадянську позицію.

Висновок. Військова агресія змусила українців усвідомити цінність ідеї національної свободи. Більшість населення зрозуміло, що безпека нашої Батьківщини, наших родин

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150